

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ενότητα: Εισαγωγικά

Δημήτριος Ν. Μόσχος

Τμήμα Θεολογίας

Περιεχόμενα

1. Σκοποί ενότητας	3
2. Περιεχόμενα ενότητας.....	3
2.1 Ορισμός.....	3
2.2 Ονομασίες	3
2.3 Ομάδες.....	3
2.4 Σημασία της ιστορίας των αρχαίων ανατολικών εκκλησιών.....	4

1. Σκοποί ενότητας

Εξοικείωση με τους βασικούς όρους, παρουσίαση της γενικής βιβλιογραφίας και του τρόπου εργασίας.

2. Περιεχόμενα ενότητας

2.1 Ορισμός

Τί έννοούμε μέ τόν όρο Άρχαίες Άνατολικές Έκκλησίες. Εΐναι οί έκκλησίες πού προέκυψαν άπό τή διάσπαση μέ βάση (πρόφαση;) τόν Χριστολογικό Όρο τής Χαλκηδόνος καί απέκτησαν δική τους ύπόσταση μετά τόν 5^ο αΐ..

2.2 Ονομασίες

Τό όνομα: στόν θεολογικό Διάλογο καί τίς διεκκλησιαστικές σχέσεις έχει έπικρατήσει τό *Oriental Orthodox Churches* σέ αντίδιαστολή πρós τό *Eastern Orthodox Church* πού χαρακτηρίζει τήν Όρθόδοξη Έκκλησία. Άλλα όνόματα εΐναι Άρχαίες Άνατολικές Έκκλησίες (αυτό πού χρησιμοποιούμε κι έμεΐς), Προχαλκηδόνειες, Άντιχαλκηδόνειες ή Έλάσσονες άνατολικές Έκκλησίες. Ποιό εΐναι τό έκκλησιολογικό πρόβλημα πού τίθεται; Σύμφωνα μέ τήν όρθόδοξη έκκλησιολογία εΐναι μία ή Όρθόδοξη Έκκλησία ως συνέχεια τής Άρχαίας Καθολικής Άποστολικής, άλλά στό διάλογο πρέπει κανείς νά ύποχωρεί στά δευτερεύοντα έπιβεβαιώνοντας έτσι τό γνήσια έκκλησιαστικό πνεύμα. Έτσι, μιλάμε γιά Άρχαίες Άνατολικές Έκκλησίες καί δέν χρησιμοποιούμε πλέον τούς όρους Άντιχαλκηδόνειοι ή Μονοφυσίτες, όπως παλαιότερα.

2.3 Ομάδες

Σέ κάθε περίπτωση έχουμε έξι τοπικές Έκκλησίες, πού βρίσκονται σέ κοινωνία: εΐναι

- ή *Κοπτική* (Κοπτοορθόδοξη λένε οί ΐδιοι) στήν Αΐγυπτο καί τό έξωτερικό
- ή *Αΐθιοπική*
- ή *Συροϊακωβιτική* (Συροορθόδοξη λένε οί ΐδιοι) τής Δυτικής Συρίας (σήμερα Συρία, Τουρκία, Λίβανος, Ίράκ καί έξωτερικό)
- ή *Έκκλησία τής Έρυθραίας* (αυτονομηθείσα άπό τήν Αΐθιοπική μετά τήν ανακήρυξη τής ανεξαρτησίας τής Έρυθραίας τό 1993)
- ή *Συριακή τής Ίνδίας* (Χριστιανοί τοϋ Μαλαμπάρ ή τοϋ άγίου Θωμᾶ στήν Ίνδία) καί
- ή *Άρμενική Άποστολική έκκλησία* (Άρμενία, Τουρκία καί έξωτερικό).

Άντίθετη μέ τήν ομάδα αυτή εΐναι ή *Άσσυριακή Έκκλησία* ή άνατολικοσυριακή (πού άποτελεΐται άπό όπαδούς τοϋ Νεστορίου). Πολλοί λίγοι όπαδοί καί μοναστήρια ύπάρχουν στό Ίράκ καί στίς δυτικές ΗΠΑ.

Μιά ένδιάμεση περίπτωση εΐναι οί *Μαρωνίτες* (Λίβανος, Κύπρος καί έξωτερικό) όπαδοί τοϋ άρχαίου Μονοθελητισμοϋ, ένωμένοι μέ τή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία μετά τόν 15^ο αΐ.

2.4 Σημασία της ιστορίας των αρχαίων ανατολικών εκκλησιών

Ἡ σημασία τῆς ἱστορίας τους εἶναι βασική γιά νά κατανοηθοῦν ὡς συνομιλητής, ὥστε νά γίνει σωστά ὁ θεολογικός διάλογος, πού ἔχει ξεκινήσει ἤδη ἀπό τή δεκαετία τοῦ 60 (στά πλαίσια τοῦ ΠΣΕ, Aarhus (1964), Bristol (1967), Γενεύη (1970), Ἀντίς Ἀμπέμπα (1971)). Ἴσως ὑπάρχει ἕνας σημαντικός ἐσωτερικός θεολογικός λόγος γιά τοὺς θεολόγους.

Εἶναι ἐπίσης βασική, γιατί ἀφορᾷ περίπου 22 ἑκατ. πιστοῦς.

Τέλος, εἶναι βασική γιατί ἡ κατανόηση τοῦ γηγενοῦς Χριστιανισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς βοηθᾷ τή γενικώτερη γνώση τῆς κουλτούρας τῆς Ἀνατολῆς, πού ΔΕΝ ταυτίζεται μέ τό Ἰσλάμ, ὅπως καλλιεργεῖται γενικά. Οἱ Χριστιανοί τοῦλάχιστον στή Μέση Ἀνατολή εἶναι ἀραβόφωνοι καί ἐξίσου Ἴσλαμ καί γηγενεῖς ὅσο καί οἱ Μουσουλμάνοι. Σέ λειτουργική χρήση ἔχουν πανάρχαιες γλώσσες (κοπτική, συριακή) καί λειτουργικούς τύπους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- eclass.uoa.gr/courses/THEOL120

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Δημήτριος Μόσχος 2014. «Ιστορία Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών. Κοπτική Εκκλησία Α΄ αρχαία και μέση περίοδος». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.uoa.gr/courses/THEOL120>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

